

# **gdictree** – access to 72 paragraphs of Dutch dummy text\*

PANDER<sup>†</sup>

2025/05/06

## Usage

To load the package specify

```
\usepackage{gdictree}
```

`\gdictree` in the preamble of your document. This package provides four macros. The most important one is `\gdictree`. This macro typesets Dutch paragraphs originating from the Grand Dictation of the Dutch Language or *het Groot Dictee der Nederlandse Taal*. It is dummy text in contemporary Dutch provided in a similar way as the `lipsum` package is doing for Latin with *Loem Ipsum*.

This dummy text can be used for optimizing layout of Dutch texts, especially when hyphenation is applied. Dutch has different hyphenation patterns compared to English or Latin but also a noticeable longer average word length. For this reason many hyphenation test cases are included in this package.

The text is composed from dictations starting from 1990. Newer dictation will be added at the end to maintain backwards compatibility. Sentences of each dictation have been grouped somewhat equally over three paragraphs. Note that in 1996 and 2006 some Dutch spelling rules have changed. Nevertheless the texts included are on purpose not corrected for this. Only double quotation marks and spaced en dashes have been corrected for consequent usage.

This package has an optional argument that allows one to specify the range of the paragraphs. For example, `\gdictree[4–57]` would typeset the paragraphs 4 to 57 and accordingly, `\gdictree[23]` would typeset the 23<sup>rd</sup> paragraph. Using `\gdictree` without its optional argument typesets the paragraphs

---

\*Version: v1.0

<sup>†</sup>pander@users.sourceforge.net

`\setgdictedefault` specified by `\setgdictedefault`. This is the second macro this package provides. By default it is set to 1–7, resulting in a bit more than one page when used with `a4paper` and the standard or the KOMA-Script classes with default font settings. To change the default range use `\setgdictedefault{61–63}`. Of course, the numbers 61 and 63 are only examples that represent the first and the last paragraph selected to be typeset by default.

Note that the content of the optional argument is only expanded once. Therefore, if you want to use a macro instead of a mere number within the argument, make sure (most likely by using `\edef`) that one expansion will generate a number-like string as explained above to specify the range of the paragraphs.

If used as explained above, the paragraphs generated by `\gdictree` will be separated by the macro `\par`, or, more precisely, every paragraph will be terminated by `\par`. Sometimes, this may cause some unintended effects. Therefore the package provides the option `nopar` that causes `\gdictree` to omit the terminating `\par`. For this purpose, the package should be included via

```
\usepackage[nopar]{gdictree}
```

`\gdictree*` Furthermore, a starred version of `\gdictree`, `\gdictree*`, exists that, with respect to the terminating `\par`, does the opposite of `\gdictree`: If no option is provided, it omits the insertion of `\par` after each paragraph, if the option `nopar` is provided, it typesets the paragraphs separated by `\par`.

`\ChangeGdictreePar` Note that `\gdictree*` calls the macro `\ChangeGdictreePar` inside a group and subsequently calls the internal macro `\@gdictree` that generates the output. `\ChangeGdictreePar` alternates the internal macro `\gdic@par` between `\relax` and `\par`. `\gdic@par` is called at the end of each paragraph and therefore `\ChangeGdictreePar` provides a switch to alter the output of this package within a single document when it is required to avoid additional groups.

A tests can be found in `gdictree-test???.tex` of which you can create your own PDF file. The first two digits in the file name represent the font size in points and the third digit indicates the number of columns used. Be very careful when autoformatting this DTX file not to break on hyphens which are sometimes part of Dutch words.

## Thanks

All paragraphs are from <http://grootdictee.nps.nl/>. This package is based upon package lipsum version 1.2.

## Code

```
1 %
2 {*package}
3 \newcounter{gdic@count}
4 \setcounter{gdic@count}{0}
5
6 \def\gdic@par{\par}%
7
8 \DeclareOption{nopar}{\let\gdic@par\relax}
9 \ProcessOptions
10
11 \newcommand\gdic@default{1-7}
12 \newcommand\setgdictedefault[1]{%
13   \renewcommand{\gdic@default}{#1}}
14
15 \newcommand\gdic@dogdictee{%
16   \ifnum\value{gdic@count}<\gdic@max\relax%
17     \addtocounter{gdic@count}{1}%
18     \csname gdictree@\roman{gdic@count}\endcsname%
19     \gdic@dogdictee%
20   \fi
21 }
22
23 \newcommand\gdictree{%
24   \@ifstar\@gdictree\@gdictree
25 }
26
27 \newcommand\ChangeGdictreePar{%
28   \ifx\gdic@par\relax
29     \def\gdic@par{\par}%
30   \else
31     \let\gdic@par\relax
32   \fi
33 }
34
35 \newcommand\@gdictree[1][\gdic@default]{%
36   \begingroup
37     \ChangeGdictreePar
38     \gdictree[#1]
39   \endgroup
40 }
41 \newcommand\gdictree[1][\gdic@default]{%
42   \expandafter\gdic@minmax\expandafter{#1}%
43   \setcounter{gdic@count}{\gdic@min}%
44   \addtocounter{gdic@count}{-1}%
45   \gdic@dogdictee%
46 }
47
```

```

48 \def\gdic@get#1-#2;{\def\gdic@min{#1}\def\gdic@max{#2}}
49 \def\gdic@stripmax#1-{ \edef\gdic@max{#1}}
50 \def\gdic@minmax#1{%
51   \gdic@get#1-\relax;%
52   \edef\gdic@tmpa{\gdic@max}%
53   \edef\gdic@relax{\relax}%
54   \ifx\gdic@tmpa\gdic@relax\edef\gdic@max{\gdic@min}%
55   \else\expandafter\gdic@stripmax\gdic@max\fi%
56 }
57
58 % 1990, Kees Fens, Artis (voorkeurs spelling 1954), 1-3
59
60 \newcommand\gdictee@i{Onder de Noordeuropese dierentuinen komt Artis in
61 anciënniteit na de fraaie dierentuin die in Londen de bezoekers in extase
62 brengt. Ook Artis behoort tot die zoölogische etablissementen die door hele
63 families, baby's inclusief, bezocht worden. De papegaaienlaan, die naar de
64 steile apenrots leidt, het jonge-mensapenhuis, het pinguïnverblijf en het oude
65 berenpaleis zijn wijd en zijd gerenommeerd. De verzorging van de levende have
66 is altijd geroemd. "Gij hadt het slechter kunnen treffen", zei koning Willem
67 III, helemaal uit 's-Gravenhage gekomen, in 1875 tegen de rinoceros Jan, die
68 zich nochtans zeer agressief toonde.\gdic@par}
69
70 \newcommand\gdictee@ii{In het aquarium vormen de zeeëgels en de vissen uit het
71 Middellandse Zeegebied het hoogtepunt; in de tropische-plantenkas is de
72 kokospalm geen niemandalletje. Artis biedt helaas geen weidse uitzichten met
73 gazons die noden tot neervlijen; anderzijds is de tuin ook geen labyrint vol
74 bosschages. Ongewoon zijn de beelden van dinosauriërs, langs het hek
75 tentoongesteld; in het midden van de tuin staat een pittoresk boeddhabeeld.
76 Bezoekers die Artis sinds jaren plachten te frequenteren en die nooit ertegen
77 opzagen lijdzaam in een queue te wachten, willen nog steeds koste wat kost à
78 raison van een fors entreegeld in de tuin recreëren.\gdic@par}
79
80 \newcommand\gdictee@iii{De dieren huisden vroeger vaak alleen in zwaar
81 getraliede, minuscule appartementen: een wildebeest, een przewalskipaard, een
82 kasuaris; nu prevaleert groepsverging en vrijheid boven het aantal soorten, al
83 heeft Artis nog vele apensoorten in zijn collectie. De tuin kan geen remplaçant
84 zijn van de natuur, maar het voortbestaan van de wisent, de Europese bizon, is
85 wel aan Artis te danken, een bijzonderheid die appelleert aan de gevoelens van
86 elke rechtgeaarde dierenvriend. Vind je dat een dierentuin de dieren in hun
87 vrijheid beknot, zoals sommige actievoerende slimmeriken niet moe worden te
88 stencilen, dan moet je je realiseren dat de attractieve accommodatie van de
89 naoorlogse dierentuin althans veel diersoorten voor uitroeining
90 behoeft.\gdic@par}
91
92 % 1991, Kees Fens, Reizen per spoor (voorkeurs spelling 1954), 4-6
93
94 \newcommand\gdictee@iv{Zullen wij, twintigste-eeuwers, het nog meemaken dat we
95 per trein als geprivilegerde burgers naar ons werk reizen, neergevlijd in de
96 fauteuils van comfortabele compartimenten, nippend aan een porseleinen kop met

```

97 koffie, voorzien van suiker en crème? Voorlopig zullen de  
98 tweede-klasafdelingen in de spitsuren nog wel velen tot staan dwingen; uit  
99 louter agressie hoorden we reeds boze tongen de cappuccino smeug vergelijken  
100 met beits of rattenkruit. Waar is de tijd van het luxueuze reizen gebleven,  
101 toen reizigers zich nog vermeiden in pompeuze wachtkamers met lambrizeringen  
102 van cipresshout en minutieus geciseleerd koperwerk, met velours bekledé  
103 stoelen met trijpen armleuningen, en kristallijnen luchters aan het plafond?  
104 In deze weidse ruimten heerste een welhaast gewijde sfeer.\gdic@par}  
105  
106 \newcommand\gdictree@v{Men bereidde zich consciëntieus voor op een ontspannende  
107 reis, opgeluisterd door stedeschoon en frisse landouwen met weidend vee,  
108 vriendelijk struweel langs zachte glooïngingen bij verzande rivierbeddinkjes,  
109 beneden aan het talud van de spoordijk. De geur van de stoomlocomotief  
110 verleende het reizen toen weliswaar een romantisch cachet, maar toch vleien  
111 wij ons tegenwoordig met de gedachte dat we te allen tijde zonder rook en roet  
112 door het landschap kunnen snellen. Veel hedendaagse reizigers zijn behept met  
113 de onbedwingbare begeerte per se te willen weten wat hun reisgenoten lezen. Ze  
114 bespioneren stiekem hun buren en zouden wensen dat er overal in de coupés  
115 spionnetjes hingen waarin de boek- en brochuretitels gereflecteerd  
116 werden.\gdic@par}  
117  
118 \newcommand\gdictree@vi{Aan het eind van de reis laat de adellijk ogende dame met  
119 haar intrigerende decolleté een flodderig niemandalletje liggen, terwijl de zo  
120 geëngageerd lijkende heer een minuscule thriller achterlaat die de littekens  
121 draagt van weinig scrupuleus gebruik. "Nee", denk je dan, "u beider keus is  
122 niet de mijne." Maar allicht brengt een ander hiertegen in dat deze gedachte  
123 getuigt van een hautaine ivoren-torenhouding en erop gericht is ten langen  
124 leste in het gevlij te komen bij het intellectuele deel van de natie. Maar  
125 laten we er niet lang over uitwiden: er bestaat wijd en zijd een consensus  
126 dat het lezen tijdens het reizen per spoor zonder malicieuse pejoratieven moet  
127 worden toegejuicht.\gdic@par}  
128  
129 % 1992, Han van Gessel, Uit eten (voorkeurs spelling 1954), 7-9  
130  
131 \newcommand\gdictree@vii{Onze eetgewoonten blijven niet ten eeuwigen dage  
132 dezelfde. Het geijkte menu in menig Nederlands gezin bestond vroeger in de  
133 winter uit sukadelappen, hachee en savooiekool; 's zomers kwamen postelein of  
134 prinsessenbonen en varkensfricandeau op tafel. Het leeuwedeel van onze  
135 maaltijden was simpel en solide; dat men zich te goed deed in een restaurant  
136 was nauwelijks usance, terwijl de Vlamingen van oudsher ook buitenshuis al  
137 lucullisch genot kenden. Tegenwoordig kijkt niemand meer bevreemd op van een  
138 klein bistrootje waar omeletten en zwezeriken in een koperen kasserol worden  
139 opgediend. In prestigieuze etablissementen, feeëriek geïllumineerd en  
140 bloemrijk getoooid met hyacint of chrysant, vinden zakendineetjes plaats, waar  
141 weinig tirannieke obers bij de foeragering soms ware Sisyfusarbeid moeten  
142 verrichten.\gdic@par}  
143  
144 \newcommand\gdictree@viii{Vroeger ontaardden zulke partijen wel eens in  
145 ongebreidelde orgieën; tegenwoordig vermijdt men die choquerende bacchanalen

146 liever, omdat de deelnemers aan zo'n gelag na afloop als langs een liniaal  
147 naar huis willen rijden. Veel mensen zien rigoureus ervan af met Kerstmis zelf  
148 te koken, omdat zij opzien tegen het monnikenwerk in de keuken. Hoewel het  
149 geen aanwensel mag worden, vinden zij de kerstvakantie de periode bij uitstek  
150 om delicatessen in een restaurant te nuttigen, waar de gerant sliptong  
151 aanbeveelt of kalfsfricassée met een uitgelezen bordeaux. Specerijen als  
152 karwijzaad, tijm en rozemarijn, vruchten als ananassen en kiwi's alsmede  
153 maïskolven worden sinds lang niet meer tot de exceptionele buitenissigheden  
154 gerekend.\gdic@par}

155

156 \newcommand\gdictree@ix{Wie genoeg heeft van kipperagoût en toost met  
157 kruidenboter neemt zijn toevlucht tot de barbecue, althans als hij of zij een  
158 liefhebber is van gegrild vlees, overgoten met exotische sauzen. Hotellerie en  
159 restaurantwezen kunnen feilloos inspelen op de meest exorbitante eisen van hun  
160 verwende gasten, die echter soms sikkeneurig kunnen zaniken en koeioneren.  
161 Patrijzebout met kastanjepuree, diverse pâtés en soufflés, desserts met  
162 compote, confituren of ijscoupes { het vormt allemaal geen probleem. Heel in  
163 de verte is het gesudder van het versmade osselapje nog hoorbaar.\gdic@par}

164

165 % 1993, Han van Gessel, Het decembergevoel (voordeurspelling 1954), 10-12

166

167 \newcommand\gdictree@x{December is sinds mensenheugen een maand van nerveuze  
168 verwachting. Door de ongegeneerde activiteiten van de commercie word je de  
169 lang verbeide komst van Sinterklaas tegenwoordig al ruim van tevoren gewaar,  
170 terwijl ook de serene geneugten van het kerstfeest al vroeg tot vermoedens  
171 toe worden tentoongespreid. Vroeger trad de steile gestalte van de  
172 filantropische bisschop met minzame nijgingen de huiskamer binnen, waar hij  
173 met veel egards werd ontvangen; hij werd steeds geëscorteerd door een frêle  
174 Zwarte Piet, die met een takkenbos van rijshout olijk dreigde slechteriken te  
175 kastijden.\gdic@par}

176

177 \newcommand\gdictree@xi{Kinderen, die zich eerst vermeiden met ganzenborden of  
178 bij het kaartspel elkaar halsstarrig de zwartepiet trachten toe te spelen,  
179 plachten doodstil te worden; ze wachten lijdzaam af of zij getrakteerd zouden  
180 worden op saffraangeel suikergoed, frambozeroed marsepein of minuscuile  
181 pakketjes. Op sinterklaasavond regende het dure cadeaus: portefeuilles van  
182 slangeleer, porseleinen eau-de-cologneflesjes, esthetisch gevormde  
183 bonbonnières, cameeën met reliëfs, sjaaals van shantong of kasjmier.  
184 Tegenwoordig lijkt de goedheilig man het veld te moeten ruimen ten gunste van  
185 de kerstman; deze schrijdt steeds vaker ten aanschouwen van velen door drukke  
186 winkelcentra, tenzij buig weer dat ten enenmale verhindert.\gdic@par}

187

188 \newcommand\gdictree@xii{Deze ontwikkeling kan de doodsteek betekenen voor het  
189 collectieve dichterschap in dienst van het Sint-Nicolaasrijm { o droefenis!  
190 Wat hebben wij niet, in onze puberteit en nog lang daarna, ons best gedaan om  
191 een woordenbrij te creëren vol zoetgevooide clichés en uitentreuren herhaalde  
192 rijmelarijen! Het feest van Kerstmis, eens allerwegen een devoot festijn met  
193 dennen takken en mistletoe, wordt steeds meer naar Noordamerikaans voorbeeld  
194 gemodelleerd { een hard gelag voor sensibele asceten en puriteinen, die nooit

195 ofte nimmer willen meedoен aan te veel nieuwlichterij. Mijter en tabberd,  
196 hulstguirlandes en engelenhaar { zij bepalen het decembergevoel, maar hoe lang  
197 nog?\gdic@par}  
198  
199 % 1994, Han van Gessel, De dicteetor (voordeurkspelling 1954), 13-15  
200  
201 \newcommand\gdictree@xiii{Te midden van de diersoorten die in onze contreien met  
202 uitsterven worden bedreigd, neemt de dicteetor een curieuze plaats in; we  
203 zullen daarom de leefwijze van dit minuscule, maar agressieve insekt nader  
204 onder de loep nemen. Normaal leidt dit ravezwarde diertje een rustig, zo niet  
205 vadsig bestaan midden in zijn natuurlijke biotoop; als een volleerde meester  
206 in de mimicry kan het zich tegen elk vijandelijk komplot teweerdelen {  
207 daarmee heeft het een duidelijk prae boven zijn soortgenoten. Maar heden ten  
208 dage wordt het leeuwedeel van de bewoners der Lage Landen eenmaal 's jaars van  
209 zijn apropos gebracht, als de dicteetor plotseling haastje-repje te voorschijn  
210 komt en zich met veel aplomb ontpopt als een dictoriaal  
211 kruidje-roer-mij-niet.\gdic@par}  
212  
213 \newcommand\gdictree@xiv{We zullen ervan afzien ellenlang uit te weiden over de  
214 hebbelijkheden van dit bijdehante beestje, maar één ding is duidelijk: doordat  
215 de dicteetor extreem consciëntieus is, komt hij slechts bij weinigen in het  
216 gevlij. Zodra de dicteetor met veel elan en bravoure de kop opsteekt, ontstaat  
217 onmiddellijk trammelant; met zijn vaak boude boutades bruuskeert hij  
218 nietsvermoedende stervelingen, want het is onloochenbaar dat tact niet zijn  
219 sterkste kant is. Tegen zijn choquerend gedrag is meestal geen kruid gewassen;  
220 woorden schieten tekort om de calamiteiten te beschrijven die hij met zijn  
221 vaak geëxalteerde teksten teweeg heeft gebracht.\gdic@par}  
222  
223 \newcommand\gdictree@xv{Maar velen houden niet van dit gejeremieer over de  
224 dicteetor; zij vinden dat faliekant verkeerd en applaudisseren maar al te  
225 graag voor zijn zegenrijk werk, dat geschraagd wordt door een ongebreidelde  
226 passie voor splijtende beetels, rijzende pijlers, stijgende steigers en  
227 vermaledijde balkenbrij { o ijselijk abracadabra! Alles tezamen ziet de wereld  
228 er dankzij de hocus-pocus van de dicteetor een beetje florissanter uit, maar  
229 of we hem ten langen leste van een tragische ondergang kunnen redden { daar  
230 kunnen we geen peil op trekken.\gdic@par}  
231  
232 % 1995, Han van Gessel, Uitzicht op zee (voordeurkspelling 1954), 16-18  
233  
234 \newcommand\gdictree@xvi{In deze te veel door storm en verraderlijke ijzel  
235 geteisterde tijden vermeit menigeen zich 's avonds in het uitzoeken van een  
236 attractieve vakantiebestemming. Consciëntieus bijeengeraapte toeristische  
237 paperassen bieden een caleidoscopisch mozaïek van stereotiepe beelden: weidse  
238 panorama's, onvermoede strandtaferelen, pittoreske dorpsstraatjes { de hele  
239 santenkraam. Velen prefereren verre, avontuurlijke reizen; de een zet zijn  
240 zinnen op een tournee kriskras door de woestijn van Saudi-Arabië, de ander  
241 kijkt reikhalzend uit naar de steilten van het Costaricaanse hooggebergte, een  
242 derde zoekt zijn heil te midden van de pinguiпs in het antarctisch  
243 gebied.\gdic@par}

```

244
245 \newcommand\gdictree@xvii{Nochtans stellen veel luieriken zich halsstarrig teweer
246 tegen exotische uitstapjes met alle risico's van dien; zij zijn volmaakt
247 gelukkig wanneer zij zich bij een temperatuur van zo'n dertig graden Celsius
248 kunnen neervlijen op een zonovergoten strand, ver weg van de gevaren van de
249 tseetseevlieg. In vroeger eeuwen was het strand in onze contreien meestentijds
250 het domein van strandjutters, die bij nacht en ontij erop uittrokken; alleen
251 als een potvis het loodje had gelegd, kwamen op sensatie beluste pottekijkers
252 in groten getale erop af om het kolossale kadaver minutieus in ogenschouw te
253 nemen.\gdic@par}
254
255 \newcommand\gdictree@xviii{Negentiende-eeuwse romantici ontdekten het strand als
256 een fascinerende locatie; her en der ontstonden badplaatsen die met
257 gepavoiseerde promenades en prestigieuze hotelaccommodaties een geneeskachtig
258 verblijf boden aan geprivilegerde logés van goeden huize. Heden ten dage
259 worden de stranden op zomerse dagen bevolkt door horden partieel of compleet
260 ontblote zonaanbidders, de ravissant gebronsde lijven ingesmeerd met
261 beschermende crèmes; velen vinden dit plebejische schouwspel gênant en
262 onoorbaar. Tengevolge van het massatoerisme heeft de strandliefhebber
263 onloochenbaar concessies moeten doen; maar desondanks is er niets idyllischer
264 dan een prachtige ovale kamer met wijd openslaande deuren, een majestueus
265 balkon en bovenal een feeëriek uitzicht op de eindeloos deinende
266 zee.\gdic@par}
267
268 % 1996, Han van Gessel, De paden op! (spelling 1995), 19-21
269
270 \newcommand\gdictree@xix{Onze verkeerswegen zijn in deze hectische naoorlogse
271 tijd langzaamaan dichtgeslibd met kilometerslange files; geavanceerde
272 hogesnelheidstreinen moeten hiervoor te zijner tijd enig soelaas bieden. Geen
273 wonder dat Jan en alleman bij tijd en wijle snákt naar een ontspannende
274 wandeling; stoïcijns en relaxed schrijdt de anders zo veelgeplaagde wandelaar
275 voort langs beemd en bosschage, 's zomers bij zonneschijn alleen gekleed in
276 T-shirt en kakibroek. De een wandelt graag in een dichtbegroeid bos waar
277 haviken huizen en vliegezwammen welig tieren; de ander trekt met evenveel
278 plezier midden door weidse weilanden, het walhalla van de groengevlekte
279 graspieper en een eldorado voor dartele veulens die vrolijk hinnikend in de
280 rondte galopperen.\gdic@par}
281
282 \newcommand\gdictree@xx{In de Middeleeuwen werden de kasseiwegen bevolkt door
283 sjofel geklede pelgrims, met hun wijdvallende pelerines en hun
284 onafscheidelijke jakobsstaf; zij prevelden hun onzevaders en overnachten soms
285 in een cisterciënzerklooster tijdens hun pelgrimage naar een ver weg gelegen
286 bedevaartsoord. Begin deze eeuw trokken enthousiaste socialisten met veel elan
287 erop uit, gekleed in robuuste manchesterkledij; zij werden nogal eens
288 beschouwd als de risee van hun tijd, maar toch is dankzij deze
289 wereldverbeteraars in spe de nieuwe mens onloochenbaar naderbij
290 gekomen.\gdic@par}
291
292 \newcommand\gdictree@xxi{Heden ten dage wordt de verwoede wandelaar getrakteerd

```

293 op een wijdvertakt netwerk van bontgekleurde paaltjes ter grootte van een  
294 hockeystick; ze wijzen zo nodig de weg in het labyrinth van kant-en-klare  
295 wandeltracés, van het Noord-Groningse Pieterburen tot het Zuid-Vlaamse  
296 Roeselare. In steden is de culturele wandeling een rage geworden; zo kent de  
297 sinjorenstad Antwerpen ter wille van haar bezoekers een toeristische route  
298 langs parels van de Oudvlaamse gotiek, Rubens' gracieus gereconstrueerde  
299 woonhuis én het gerenommeerde Plantijn-museum met zijn fraaie façade en rijk  
300 geïllustreerde publicaties. Soms trekken de wandelaars als moderne heerscharen  
301 in colonnes rechttoe rechtaan over de paden; tot nu toe is het meestal goed  
302 toeven in Gods vrije natuur, maar wanneer maakt ook hier die vermaledijde  
303 filevorming een chagrijnig einde aan deze aanlokkelijke vorm van  
304 vrijetijdsbesteding?\gdic@par}  
305  
306 % 1997, Han van Gessel, De boekenwurm (spelling 1995), 22-24  
307  
308 \newcommand\gdictree@xxii{Heden ten dage is er nauwelijks nog plaats voor hem ten  
309 gevolge van alle elektronica; vader, de preses van het gezin, kijkt in een  
310 krankjorum hawaiihemd naar een quiz, moeder bedient laconiek de huiscomputer,  
311 de in T-shirts geklede kinderen manoeuvreren in de carrousel van Internet. Aan  
312 het eind van dit millennium dreigt naast de dicteetor en de kolibrie nog een  
313 buitenissig diertje te gronde te gaan: de boekenwurm; minnaars van dit vieve  
314 beestje luidden het afgelopen jaar, soms met te veel retoriek, de noodklok. De  
315 boekenwurm is een frêle schepseltje van welhaast adellijken bloede, dat zich  
316 graag nestelt in een met een antimakassartje beklede, pluchen fauteuil; daar  
317 doet het zich te goed aan een gevarieerd pakket leesvoer.\gdic@par}  
318  
319 \newcommand\gdictree@xxiii{Wurmen van beiderlei kunne graven zich met evenveel  
320 plezier een weg door avant-gardistische gedachtespinsels als door smeulige  
321 pennenvruchten over slechteriken die complotten smeden, maar ten langen leste  
322 nul op het rekest krijgen. In de Middeleeuwen was de boekenwurm een graag  
323 geziene gast bij klerikale kopiisten met hun soeverein gekalligrafeerde  
324 manuscripten; later haalde hij daar zo nodig acrobatische capriolen uit om  
325 zich wiegendrukken met apocriefe teksten te kunnen toe-eigenen. Na de  
326 uitvinding van het drukprocédé kon het beestje naar hartelust tekeergaan; o,  
327 wat kon het zich vermeien in een boek { dat miraculeuze product van spirituele  
328 arbeid, die haarlemmerolie voor allerhande zielenroerselen, die ruggengraat  
329 van de cultuur!\gdic@par}  
330  
331 \newcommand\gdictree@xxiv{Wat zullen we uitweiden over de tijd dat menigeen van  
332 jongs af juist in de kerstvakantie las dat de stukken ervan afvlogen, slechts  
333 gestoord door het sonore geblaf van de sint-bernardshond? We eindigen daarom  
334 met een hartenkreet: we moeten, en dát is de portee van dit verhaal, niet gaan  
335 muggenziften, maar het toejuichen dat serieuze zeloten zich suf prakkiseren  
336 over strategieën om de boekenwurm als een feniks uit zijn as te laten  
337 herrijzen!\gdic@par}  
338  
339 % 1998, Han van Gessel, Een winteravondvertelling (spelling 1995), 25-27  
340  
341 \newcommand\gdictree@xxv{In deze hectische dagen tussen het sinterklaas- en het

342 kerstfeest is er niets meer gezelliger dan onderuitgezakt te koekeloeren naar een  
343 smeuïge aflevering van een soapserie, het vlaggenschip van menige  
344 televisieomroep ter wille van de kijkcijfers. We kijken toe hoe de  
345 schikgodinnen de levensdraad hebben gesponnen van bon-vivants en casanova's,  
346 die allertijd verwikkeld raken in zinnenprikkelende rendez-vousjes; we  
347 krijgen het er Spaans benauwd van als we kennismaken van hun soms gênante  
348 gedachtesprongen. We zien bucolische tafereelen waarin de protagonisten zich in  
349 een idyllisch tête-à-tête neervlijen in een classicistisch prieeltje, rondom  
350 omgeven door fluitenkruid en guichelheid; een herder weidt met weidse gebaren  
351 zijn schapen, leeuweriken zingen luid hun lied.\gdic@par}  
352  
353 \newcommand\gdictree@xxvi{We zwijmelen weg bij weeë liefdesscènes, waarin  
354 acteurs op een berbertapijt door Cupido's pijlen getroffen gelieven  
355 hartstochtelijk na-apen; met bonzend hart trachten zij bij elkaar in het  
356 gevlij te komen om verzaligd in Morpheus' armen te kunnen neerzijgen. We  
357 grinniken om het debacle van een zielenpoot die na een emotioneel  
358 staakt-het-vuren als een freudiaanse antiheld door zijn eega sacherijnig aan  
359 de kant wordt geschoven; wat een kippendrift, wat een donquichotterie, wat een  
360 clichés!\gdic@par}  
361  
362 \newcommand\gdictree@xxvii{Bij tijd en wijle gaan de helden boud tekeer;  
363 onschuldig ogende ritjes in een janplezier kunnen ontaarden in lascieve  
364 bacchanalen die weinig gelijkenis vertonen met een polonaise in een  
365 diaconessenhuis. Zo bieden soapseries vaak stereotiepe konterfeitsels; anders  
366 dan de bellettrie van in marokijn gevatte boeken trakteren ze ons op  
367 zinnebeelden van het amoureuze leven en geven ze ons ten enemdale de kans te  
368 ontsnappen aan onze huis-, tuin- en keukenbesognes. Het romantisch ideaal  
369 scoort hoog in dit fin de siècle; toch hebben we als echte zedenprekers voor  
370 elk smachtend hart één stichtelijke raad: maak er in de carrousel van uw leven  
371 niet te veel een soapzootje van, maar beid relaxed uw tijd!\gdic@par}  
372  
373 % 1999, Han van Gessel, Het jachtige bestaan (spelling 1995), 28-30  
374  
375 \newcommand\gdictree@xxviii{De laatste kwarteeuw van dit millennium zien wij  
376 steeds meer veelgeplaagde mensen lijden onder de spanningen van het jachtige  
377 bestaan dat zij leiden; we zullen er niet over uitweiden, maar zij maken soms  
378 excentrieke bokkensprongen en keren niettemin meestal onverrichter zake  
379 huiswaarts. Vooral de vermaledijde files brengen veel hartkloppingen teweeg;  
380 de snelweg verandert vaak in een kafkiaans landschap, waar machiavellisten in  
381 een deux-chevauxtje de hele trukendoos opentrekken om de guerrilla op de lange  
382 lindelaan zo nodig stiekem { pats-boem { met een watjekouw te  
383 beslechten.\gdic@par}  
384  
385 \newcommand\gdictree@xxix{Menigeen haalt in arren moede een gsm'etje  
386 tevoorschijn, waarmee uitentreuren met de clientèle wordt gebeld om de  
387 precieze locatie te melden; toeschouwers geven geen snoege als zij midden in  
388 het peloton worden geconfronteerd met deze iconen van het elektronicalijdperk.  
389 De klok, o verafgode totem van technische productie, is voor velen de kop van  
390 Jut; in een onverbiddelijke cadans tiranniseert de secondewijzer met

```

391 mathematische precisie de hele rataplan van efenere besognes.Waar is de tijd
392 dat kantklossters met engelengeduld minuscule verguldsels aanbrachten op
393 karmozijnen draperieën voor de soevereine chic van adellijken huize? Zij
394 zetten zich voor een habbekrats aan het spinnewiel, maar maakten zich nochtans
395 niet met een jantje-van-leiden ervan af.\gdic@par}
396
397 \newcommand\gdictree@xxx{In de Middeleeuwen brachten benedictijner monniken met
398 hun wijdvallende pijen onder weidse kloostergewelven rust met hun gregoriaanse
399 gezangen gewijd aan hun Onze-Lieve-Heer; later recupererden velen bij
400 renaissancestische melodieën van citer of klavecimbel. Heden ten dage
401 praktiseren corpulente luiwammesen hun jeuige privé-hobby's bij vlammend
402 openhaardhout of barbecue; zij doen zich zonder veel egards te goed aan
403 ratatouille of balkenbrij, voorzover dat geen consequenties heeft voor hun
404 cholesterolgehalte.Pennenvrienden van het dictee, nu we dit fin de siècle in
405 de annalen bijschrijven, is het raadzaam zo niet noodzakelijk althans even
406 langzaamaan te doen; laat u niet te veel opjutten door geëxalteerde
407 gedachtekroneks, maar geniet volop van de ambrozijnen verrukkelijkheden des
408 levens!\gdic@par}
409
410 % 2000, Han van Gessel, De brief (spelling 1995), 31-33
411
412 \newcommand\gdictree@xxxi{Legt de handgeschreven brief te zijner tijd het loodje?
413 Die vraag rijst heden ten dage bij velen te midden van de rijkgeschakeerde
414 collectie goedbedoelde kerstkaarten, voorzover zij althans persoonlijke
415 pennenvruchten appreciëren. De e-mailcultuur heeft op kousenvoeten een
416 stalistische revolutie teweeggebracht; in bijdetijdse kattebelletjes wordt
417 uitentreuren gejijd en gejoud, terwijl cedilles en i-greks er in de brij van
418 gedachtepinsels algauw allerbelabberdst van afkomen.\gdic@par}
419
420 \newcommand\gdictree@xxxii{Allerwegen wordt je voorgehouden dat het
421 elektronicatijdperk de communicatiedrift rigoureus heeft aangewakkerd;
422 daarover prakkiserend word je door weifelingen overvallen: wordt dankzij het
423 apenstaartje niet met veel tamtam gecommuniceerd over te veel apekool? Wat
424 zullen we uitweiden over dat adellijke omaatje dat opstond uit haar crapaudtje
425 om, gezeten aan een ovale tafel, contact te leggen met haar geprivilegieerde
426 kleindochter ver weg overzee? Haar familiale ooggetuigenverslag zat boordevol
427 tante Betjes en clichés, maar niemand bracht haar van haar apropos. Bij
428 zeventiende-eeuwse genreschilders was de briefschrijfster een geliefd thema;
429 in sfeervol clair-obscur plachten zij een gracieus geklede vrouw af te beelden
430 die de ganzenevir in een porseleinen inkpotje doopte om als een sibille de
431 syllaben sierlijk te kalligraferen.\gdic@par}
432
433 \newcommand\gdictree@xxxiii{Vroeger bracht een postiljon pakketjes met
434 roodgekleurde lak gedichte litanieën in een onverbiddelijke cadans op
435 verafgelegen locaties; later verbeidden dorpelingen reikhalzend de lokale
436 postbode, die er niet tegen opzag in weer en wind de langverwachte
437 schrijfproducten { als ware hij een mecenat { in geëmailleerde brievenbussen
438 neer te vlijen. Tegenwoordig moeten wij weleens grinniken om een elektronische
439 liefdesbrief; wie wil nu per e-mail vleierig worden aangesproken met

```

440 \Mijn koalaatje" of worden getrakteerd op freudiaanse minnelyriek over  
441 sint-janskruid en karwijzaad of andere zotteklap om in het gevlij te komen?  
442 Een hartenkreet ten slotte na wat zo-even te berde is gebracht: de brief, de  
443 wonderzalf van het leven, gaat verloren als nog slechts halsstarrig wordt  
444 geë-maild; blaas de schalmeien, sla de cimbalen en wek op tot een comeback van  
445 het epistolaire metier.\gdic@par}  
446  
447 % 2001, Han van Gessel en Bas van Kleef, De portemonnee, 34-36  
448  
449 \newcommand\gdictree@xxxiv{Allerwegen maken kassiers en caissières zich in deze  
450 decembermaand op voor een financieel project van jewelste: na ommekomst van  
451 2001 gaan zij vol fiducie over van de nationale munt op de euro. Dit geschiedt  
452 ter wille van de Europese eenheid en met een soms excentriek  
453 euro-enthousiasme: 'eureka' hoorden wij zopas nog een Europagezinde  
454 europarlementariér op het achtuurjournaal geëxalteerd uitkrijten.\gdic@par}  
455  
456 \newcommand\gdictree@xxxv{Sommige eurosceptici { vooral degenen die van jongs af  
457 vertrouwden op de konterfeitsels in hun marokijnen portefeuille { vinden al  
458 die euroambtenarij algauw potjeslatijn; in geë-mailde litanieën zingen zij  
459 allesbehalve Brussels lof. Onder nostalgische prevelementen doen wij in een  
460 mêlée van somtijds veronachtzaamde klanten onze sinterklaas- en kerstaankopen  
461 met coupures die al decennialang rouleren; tot ons chagrijn hebben die { daar  
462 helpt geen lievemoederen aan { straks nog slechts antiquarische betekenis.  
463 Naar hartelust kopen wij cadeaus: stereotiepe barbiepoppen, cd'tjes met  
464 rock-'n-rollmuziek, rococoachtige kalligrafieën, emaillen kookgerei en  
465 geciseleerde etagères; en passant gaan wij tekeer tegen kittelorige employés  
466 die achter in de winkel pootaan spelen.\gdic@par}  
467  
468 \newcommand\gdictree@xxxvi{En à propos: wie van excursies naar Zuid-Europese  
469 contreien vreemde valuta overheeft, moet daar halsoverkop van af zien te  
470 komen; bij een volgend verblijf in den vreemde kun je er goedbeschouwd geen  
471 cappuccino, carpaccio of chipolatapudding meer van kopen { een krankjorume  
472 gedachte, maar nogal wiedes. Onze beurzen moeten een gedaanteverwisseling  
473 ondergaan ten gerieve van de vrijemarkteconomie; één wens zij ons hopelijk  
474 vergund: moge de beeltenis van de soevereine monarch, al is het geen  
475 staatsiefoto, nooit ofte nimmer van overheidswege worden geëlimineerd.  
476 Menig weifelaar zal na deze monetaire exercitie nog een tijdlang twijfelend  
477 blijven hoofdrekenen, maar usance zal dat zogezegd niet worden; over pakweg  
478 een jaar grinniken we om al dat gejeremieer over een dreigend numismatisch  
479 debacle in de portemonnee.\gdic@par}  
480  
481 % 2002, Han van Gessel en Bas van Kleef, Telefoon!, 37-39  
482  
483 \newcommand\gdictree@xxxvii{Peinzende treinreizigers worden heden ten dage in hun  
484 gecapitonnerde coupés frequent lastiggevallen; zij horen medereizigers sans  
485 gêne en met bravoure telefonisch tekeergaan over intieme zielenroerselen en  
486 particuliere aangelegenheden. Zelfs in de weidsheid van een rijke concertzaal  
487 wordt de ascetische klavecinst die geconcentreerd en consciëntieus een  
488 cantate begeleidt, rauwelijk gestoord door gedownloade riedels van een

```

489 hinnikend paard of een hit uit de toptien; je krijgt er welhaast het
490 heen-en-weer van.\gdic@par}
491
492 \newcommand\gdictree@xxxviii{Mobiel bellen is inmiddels tot in de jongste
493 leeftijdscategorieën doorgedrongen; in scholen is het usance dat slimmeriken
494 en apenkoppen de godganse dag sms'en om met elkaar te communiceren over
495 efemere activiteiten en exotisch gedachtegoed. Het intermenselijk contact is
496 rigoureus veranderd; het robuuste bakelieten telefoontoestel en de somtijds
497 langverbeide conversatie zijn verdrongen door te veel geë-mailde lariekoek en
498 mobiel gewauwel, waarop meestentijds geen peil valt te trekken. Nooit ofte
499 nimmer had de negentiende-eeuwer Graham Bell kunnen voorzien wat zijn
500 avant-gardistische inventiviteit teweeg zou brengen; het product van zijn
501 visionaire exercities was indertijd prestigieus gerei van de geprivilegieerde
502 bourgeoisie en puissant rijken van adellijken huize.\gdic@par}
503
504 \newcommand\gdictree@xxxix{Thans is het mobieltje een financieel interessant
505 hebbedingetje voor velen; wie kan het zich ten langen leste nog permitteren op
506 pad te gaan zonder dat minuscule apparaatje in zijn precieuze ovale etuitje?
507 Decennialang was de telefoon een zegen; nu echter fronsen niet weinigen de
508 wenkbrauwen wanneer zij kantje boord het vege lijf reddent na weer eens te zijn
509 gebruskeerd door een druk pratende automobilist, die strijk-en-zet beweert
510 dat hij ondanks dat frenetische gebel veilig rijdt. Aan de onoorbare praktijken
511 van gsm-junks valt nauwelijks meer te ontsnappen; nochtans lijkt dit de plaats
512 om de autistische wildbeller te kapittelen: beëindig als de wiedeweerga dat
513 nietsontziende gekoeioneer van de toch al veelgeplaagde medemens!\gdic@par}
514
515 % 2003, Han van Gessel en Bas van Kleef, De hittegolf, 40-42
516
517 \newcommand\gdictree@xli{In deze dagen van buig sinterklaasweer en goeddeels
518 illusoire kerstpakketten gaan de gedachten van velen terug naar de voorbije
519 recordzomer; wekenlang zaten we bekaf onderuitgezakt bij onhollandse
520 temperaturen, een daarbijbehorend colaatje binnen handbereik. Bij tijd en
521 wijle werden we getrakteerd op ten minste eenendertig graden Celsius; sommigen
522 vielen dientengevolge abrupt in katzwijn en apocalyptische tv-beelden uit New
523 York illustreerden hoe gestrande metropassagiers in het pikkedonker langs
524 fluorescerende noodverlichting hun weegs gingen. Niettemin wilden tallozen
525 hun geplande exodus naar het zuiden voltooiien; chauffeurs van beiderlei kunne
526 wachten in hun luxueuze carrosserieën in eindeloze files soms tot
527 sint-juttemis, terwijl blèrende dreumesen in pyjamaatjes achter in de auto met
528 hun geëtterd slapstickachtige tafereelen aanrichtten.\gdic@par}
529
530 \newcommand\gdictree@xlii{'s Middags, nadat ten langen leste in het
531 Middellandse-Zeegebied de turkooizen zee was bereikt, kwamen de minuscule
532 bikinietjes tevoorschijn; alras vlijden gepiercete, half ontblote of van
533 indiaanse mocassins en flatteuze tanga's voorziene lijven zich dicht opeen.
534 In dierentuinen legden de gelouterde langoest, de onthechte kaketoe alsook de
535 doorgaans flegmatieke kapucijneraap alledrie bijkans het loodje; op de Veluwe
536 daarentegen gedijde de exotische koninginnenpage en in lommerrijke stadstuinen
537 zocht de heidevlinder nijver naar nectar. Ten gevolge van de weersgesteldheid

```

```

538 verspreidden zich afgelopen zomer plantensoorten die we in onze contreien
539 ternauwernood kenden; ongebreideld floreerden allerwegen acacia, eucalyptus en
540 apebroodboom { nog even en veldleeuweriken kunnen hun nesteldrift botvieren in
541 hoog opgeschoten pampagras.\gdic@par}
542
543 \newcommand\gdictree@xlii{Majestueitelijk trok de zonnegod Helios in zijn door
544 galopperende paarden voortgesleurde wagen langs het azuurblauwe zenit;
545 langgeleden gebrevetteerde meteorologen bepeinsden of twijfels over rigoureuze
546 klimaatschommelingen niet ijlings moesten worden gelogenstraft. Goedbeschouwd
547 snakten we kortgeleden nog naar Siberische vrieskou, maar inmiddels wordt je
548 door een bijdehante havo-leerling die halverwege juli nog spectaculair in de
549 rondte skateboardde, alweer ontactisch toegesnauwd dat hij een zonovergoten
550 pinksterdag verbeidt; het is ook nooit goed!\gdic@par}
551
552 % 2004, Jan Mulder en Remco Campert, Normen en waarden, 43-45
553
554 \newcommand\gdictree@xliii{Ondanks zijn chronische ingewandsziekte begon de
555 comicus zijn dagelijkse cadans met een eigenzinnige gedachte-exercitie over
556 normen en waarden, oftewel gedragingen die hij graag geïmplanteerd zag bij
557 vreemde vogels in zijn niet-geseculariseerde santenkraam. Een desperate zwaluw
558 zwenkte zonder egards rakelings langs zijn rechterooglid; wat behelsde deze
559 even precieze als steile duikvlucht van dit creatuur, gracieus als een
560 libellenkind?\gdic@par}
561
562 \newcommand\gdictree@xliv{De gecraqueerde deur van zijn werkkamer ging open;
563 het was drs. Mallebrookje, Tweede-Kamerlid uit Elst, tevens uitvinder van de
564 geluiddemper tegen gerommel in de maag, die een exceptioneel goed humeur op 's
565 mans gelaat fourneerde. Het was ijzingwekkend kil in het in Oudhollandse stijl
566 gedecoreerde vertrek; het jonge ding uit de achterban gooide nog wat antraciet
567 in de kachel, vooraleer zij de hooggeplaatste confrères met hun modieuze
568 molières meetroonde naar de catacomben waar gebruiskeerde armlastigen bijkans
569 voor pampus lagen. In deze macabere ambiance klonk in een sinistere hoek
570 opeens een ridicuul gerijmel: een kwetterende kwibus sms'te met een vinkenslag
571 een geïmproviseerde rap naar het mobiele nummer van de primus inter pares
572 onder de pleitbezorgers voor onze normen en waarden.\gdic@par}
573
574 \newcommand\gdictree@xlv{\Verifieer en royeer, linieer en prioriteer, maar ik
575 interrumpeer; ik stuur jou naar het hellevuur, jij komische karikatuur met je
576 quasi-boeddhistisch surrogaat in je correlerend cosmetisch internaat." De
577 heren keken beiden uit hun ogen als paleozoën die op het internet waren
578 terechtgekomen; zij deden schielijk een schietprelementje en deleteten
579 onverwijld pats-boem het vileine sms'je uit het elektronische bestand. Het
580 jonge ding droeg ook een steentje bij aan de resuscitatie van de sfeer en
581 friemelde wat aan haar kousenband, zodat vanonder haar plissérok een glimp van
582 haar verleidelijk getatoëerde dijtje tevoorschijn kwam; Mallebrookje
583 verijsde, de comicus hield op met prakkiseren en de wereld was weer een
584 heerlijke likkepot!\gdic@par}
585
586 % 2005, Herman Koch, Thuis voor de buis, 46-48

```

587  
 588 \newcommand\gdictree@xlvi{Die tintelende nazomerdag was de luie, gesubsidieerde  
 589 bohémien zich al 's morgens vroeg te buiten gegaan aan een dolce far niente op  
 590 zijn aftandse tweezitscrapaudtje. De antiheld deed alles op zijn elfendertigst  
 591 en leverde de op z'n jan-boerenfluitjes in elkaar geflanste genreschilderijen  
 592 steevast te elfder ure voor de subsidiëring af bij de mecenassen. De  
 593 luiwammesende vrijeberoepsbeoefenaar keek naar het tv-kanaal van de op  
 594 reclame-inkomsten gedijende supercommerciële pulpzender; daar werd net het  
 595 eerste tête-à-tête van een twee-eiige tweeling vastgelegd.\gdic@par}  
 596  
 597 \newcommand\gdictree@xlvii{De door treiterijen geteisterde anchorman die in beeld  
 598 kwam, was het door Jan en alleman voor overgelopen farizeeër versleten  
 599 kijkcijferkanon; hij werd door onze kunstenmaker beschouwd als bijdetijdse  
 600 ambassadeur van de jansaliegeest die het janhagel abusievelijk voor  
 601 excentriciteit verslijt. \Waar blijft mijn croque-monsieur?", blèerde de  
 602 aquarellist naar zijn eega, een voormalige heroïneprostituee, die een half  
 603 dozijn dictees terug, toen zij nog een frêle spring-in-'t-veld was, op de  
 604 vip-plaats van de parkeerfaciliteit de reputatie van een promiscue  
 605 oud-Tweede-Kamerlid te gronde had gericht.\gdic@par}  
 606  
 607 \newcommand\gdictree@xlviii{Zelf was dit op zijn eigen idee-fixe terende product  
 608 van de bohème ook geen casanova meer; maar zoals zijn muze in een geforceerd  
 609 up-tempo de wijnfles en de kurkentrekker binnenbracht, deed zij hem verlangen  
 610 naar de nymphomane gepiercete lolita naast wie hij zich kortgeleden nog  
 611 terneervlijde. Alleen de T-vormige accessoires van haar telkenmale geüpdateerde  
 612 gsm'etje verlenen haar nog een fractie sex-appeal, bedacht hij toen hij de  
 613 etiketloze fles als een pasgeboren baby dodijnde in zijn elleboogholte. \Dat  
 614 je als een houten klaas de reclameomzet van de nieuwe zender opvijzelt, is tot  
 615 daar aan toe", zei het in een feeerike boerka gehulde ex-seksobject terwijl  
 616 zij wat gemorste tuttifrutti onder het smyrnatapijt wegwerkte, \maar je kunt  
 617 tenminste toch je schoenen uittrekken!"\gdic@par}  
 618  
 619 % 2006, Marin Bril, Een soapopera, 49-51  
 620  
 621 \newcommand\gdictree@xlix{De vrouw die het hippe grand café binnenliep, een miss  
 622 twiggy aan de goede kant van de veertig, was smaakvol uitgedost in een  
 623 bordeauxrode deux-pièces en een blouse met ovale vlakken, het precieuze  
 624 gezicht perfect in de make-up. Op de bühne van het horeca-etablissement stond  
 625 een diskjockey die deathmetal en francofone hiphopnummers mixte tot een  
 626 eclectische brij; een amuzikaal karweitje waarvan nochtans al menige  
 627 liveopname was gemaakt. Enfin.\gdic@par}  
 628  
 629 \newcommand\gdictree@l{Te midden van de pret makende jongelui leek praten ten  
 630 enenmale onmogelijk, maar ondanks de tenhemelschreiende herrie wist de bij de  
 631 ober in het gevlij gekomen vrouw een breezer en een schaaltje petitfours te  
 632 bemachtigen. Ze keek welhaast smachtend naar de deur, maar werd bijwijlen  
 633 afgeleid door een slecht afgerichte dobermannpincher die niet alleen stonk,  
 634 maar eens te meer met continu gebلاف het beatjuggelen versjteerde. Daardoor  
 635 miste ze de entree van een fijngebouwde, wat oudere man { harrypotterbrilletje

```

636 onder een cabareteskे coupe van witte krullen { die bij de bar zijn
637 stereotiepe caipirinha bestelde voordat hij haar ontwaarde.\gdic@par}
638
639 \newcommand\gdictree@li{Hij zoende haar vluchtig en begon haar op even onheuse
640 als dedaigneuse wijze toe te spreken: dat gedoe van Cupido met zijn
641 pijl-en-boog was over en uit; het verplichtte hem hun ontwrichte latrelatie te
642 beëindigen. Zij wist zo een-twee-drie geen ad remme riposte te bedenken, maar
643 verkocht hem een volmaakt kletsende oorvijg; hij belandde op de grond zodat
644 hij, klem geraakt tussen het meubilair, eruitzag als een knock-out geslagen
645 bokser. Hij kreunde, en terwijl de muziek uitfadede, haastte zij zich
646 verdwaasd de zaak uit { onder applaus, dat wel, en toen zij de drempel
647 overging en half buitenstond, was nog net te horen dat zij hem halfuid
648 uitmaakte voor guppy.\gdic@par}
649
650 % 2007, Jan Wolkers, De ladder naar lust, 52-54
651
652 \newcommand\gdictree@lii{Na het verorberen van de laatste schep hete bliksem {
653 een brijige stamppot, in den beginne gecreëerd door een chef-kok die ten
654 eeuwigen dage het ovenvuur na aan de schenen moet worden gelegd { nam mijn
655 vader zijn bijbel ter hand. \Jakobs droom te Betel, Genesis 28 vers 12. De
656 jakobsladder. Jakob gaat slapen met zijn hoofd op een steen en ziet in zijn
657 droom een ladder waarover engelen op en neer gaan", zei hij onderwijzend tegen
658 de kleintjes.\gdic@par}
659
660 \newcommand\gdictree@liii{\God staat boven aan de ladder en belooft hem het land
661 waarop hij ligt. Daarna wordt de steen door Jakob geolied." Mijn oudste broer
662 fluisterde: \Die zevenslaper heeft zo dadelijk geen brillantine meer nodig."
663 Ik stelde me intussen voor dat ik neergevlijd, doezelend in de exquise, zurige
664 sfeer van winterkost, met mijn hoofd boven op de grote kei lag die in onze
665 schuur het vat afdekte waarin melkzuurbacteriën tekeergingen in fijngesneden
666 wittekool. Jaren later, toen mijn vaders Schriftlezing allang was verstomd,
667 zag ik de oudtestamentische scène luchthartig geïnterpreteerd terug in een
668 plafondschildering in het bisshopelijk paleis van Udine.\gdic@par}
669
670 \newcommand\gdictree@liv{In Tiepolo's Bijbelse werk 'De droom van Jakob'
671 ontwaarde ik wat ik van jongs af aan al vermoedde: dat deze gedweeë wezens
672 allerminst onzijdig zijn, maar beschikken over mollige vrouwenkuiten. Bij een
673 enkele vieve engel zag je zelfs, klip-en-klaar in de roze schemer van de
674 opwaaiende gewaden, dat het soigneren van het schaamhaar nog niet tot het
675 koninkrijk der hemelen was doorgedrongen. Het waren geen Godsgezanten, maar
676 bacchanten, ladderzat op weg naar de furieuze, in het uitdeinend heelal
677 weerkaatsende geluidsorgie van Jimi Hendrix, de meester van de gitarriff, die
678 ziel en zaligheid uit zijn schrepele lichaam perste.\gdic@par}
679
680 % 2008, Kristien Hemmerechts, Hartenpijn, 55-57
681
682 \newcommand\gdictree@lv{Nadat ik jarenlang zielenknijpers had geconsulteerd voor
683 een aandoening die in negentiende-eeuwse traktaten als spleen wordt
684 omschreven, besloot ik mijn heil niet langer in antidepressiva te zoeken. Ik

```

685 zocht een Mariaheiligdom waar ook steilorige vroegeenentwintigste-eeuwse  
686 niet-gelovigen zich konden neervlijen om de genezing af te smeken van  
687 levercirrose, ontstoken bronchiën, X-benen of een acuut accres van genitale  
688 wratten.\gdic@par}  
689  
690 \newcommand\gdictree@lvii{Op advies van Chaucer, Groot-Brittanniës meest  
691 gelauwerde laatmiddeleeuwse dichter, plande ik mijn pelgrimstocht in april, de  
692 uitgelezen maand om naar een bedevaartsoord te trekken, of dat nu ligt in  
693 mediterraan of Saharaans gebied. Als fan van Hugo Claus' Oostakkerse gedichten  
694 lokte mij het Oost-Vlaamse Oostakker met zijn neogotische  
695 Onze-Lieve-Vrouwekerk, al spelen de pennenvruchten van onze betreurde bard  
696 veelal in een rabelaisachtig sodom en gomorra. Ik hing een schapuliermedaille  
697 om, speldde wat blingbling op mijn revers, leerde het Onzevader uit mijn  
698 hoofd, boekte overnachtingen in een x-aantal lowbudgetkloosters en sloot me  
699 aan bij een colonne ultradevote adellijke pelgrims.\gdic@par}  
700  
701 \newcommand\gdictree@lviii{Hoewel ik me had voorgenomen alleen bij het  
702 ecclesiastische en eschatologische stil te staan, bezweek ik voor de  
703 seduisante elixers, de eau des carmes en de geuzelambiek die rooms-katholieke  
704 monniken 's avonds serveerden. Overdag bestreed ik gênante katers en werd mijn  
705 queeste nu ook door een pernicieuze zondelast bezwaard, zodat ik rozenhoedjes  
706 mompelend voortsjokte naar mijn eindbestemming, die als een eldorado almaal  
707 elusiever werd. Kon een jozefshuwelijk me verlichten, wilde ik weten van een  
708 getonsureerde benedictijnerabt, waarop hij me in zijn gebronde armen sloot en  
709 mijn larmoyante weltschmerz godzijdank eindelijk voorgoed vervloot.\gdic@par}  
710  
711 % 2009, Gerrit Komrij, Carrière, 58-60  
712  
713 \newcommand\gdictree@lviii{Het mistte zo, dat ik de afslag miste; die zin liet  
714 mij kennismaken met het dictee, waardoor ik stante pede van school af wilde,  
715 vanwege te veel voor-de-gek-houderij, al kende ik alle jaartallen van  
716 Krimoorlog tot Bokseropstand. Spellen was een ambigu zaak: in  
717 automatischepiloottoestand lukte het me vanzelf, maar zodra ik erover nadacht,  
718 weifelde ik of gênant zo'n fransozendakje had of niet; ja al die  
719 pietje-preciezerige accenten vond ik stupide, maar het gedoe met dat al of  
720 niet aaneenschrijven nog wel het stupiedst.\gdic@par}  
721  
722 \newcommand\gdictree@lix{Voortijdige schoolverlaters zijn dappere dodo's op weg  
723 naar Bommelskonten; maar uiteindelijk raakte ik toch nog keurig netjes  
724 getrouwdd, met een baan onder de balkendenorm maar wel dicht daarbij, en met  
725 collegaatjes die ervan uitgaan dat ik geen cultuurbarbaar ben; ik ben  
726 tenslotte Tweede Kamerlid. Dat fraaie traktement is meegenomen, want mijn eega  
727 is een funshopper; niet zo'n barbiepop die alle braderieën afstruint waar Jan  
728 en alleman wel een paar eurootjes kan stukslaan, maar een cliënte van pico  
729 bello etablissementen. Tweemaal 's weeks gaat ze een dagje statthen, waarbij ze  
730 als een kenau in exrestempo alle jesusfreaks die de Heer en Zijn werken  
731 prijzen omverloopt, diverse rollatorrijpe oudjes meesleurend die aan het  
732 nordicwalken zijn, en dat alleen omdat ze een nieuw eau de toiletteje heeft  
733 gespot.\gdic@par}

734  
735 \newcommand\gdictree@lx{Zwaarbeladen keert ze huiswaarts, sprenkelt eau de  
736 cologne uit de eau-de-colognefles en begint op internet eBay af te schuimen  
737 voor een zo goed als nieuw Blu-ray spelertje. Als manlief ben ik de financiële  
738 kop-van-jut, al kent haar koopdrift één pluspunt: jaarlijks kunnen we voor een  
739 extra vakantietje eropuit gaan van het geld dat onze koters met haar  
740 luxevoorwerpen op de vrijmarkt terugverdienen. Mijn huwelijk mag direct uit  
741 Dantes Hel komen, die schooldag waarop het dictee me ging tegenstaan, was wel  
742 het grootste debacle van mijn leven, want als ik toentertijd beter had leren  
743 spellen, was ik allang politicus af en nu een wat minder gedweee  
744 geldschieter.\gdic@par}  
745  
746 % 2010, Tommy Wieringa, Kakofonie, 61-62  
747  
748 \newcommand\gdictree@lxii{De tijden zijn in zoverre interessant dat ze kakofonisch  
749 zijn; je moet bijwijlen je oren dichtstoppen tegen het tenhemelschreiende  
750 geblabla van de muezzins van de eeuwige vergelding in het ene oor en dat van  
751 de filistijnen van het geperoxideerde ressentiment in het andere. Geüpgradede  
752 Hoekse en Kabeljauwse twisten: de shoarmabakkers versus de aardappeleters,  
753 allen met vuvuzela's bewapend; hun zuurstofarme hersentjes verkleinen je  
754 wereld en brengen haar binnen de afrastering van hun woestijngod of hun  
755 karikaturale weergave van joods-christelijke axioma's en verlichtingsidealen.  
756 Die boeroopers nemen het licht juist weg met hun stijlmiddelen van de  
757 provocatie en de daarbij behorende inflatoire hyperbolen, terwijl de man in  
758 het midden, de verdediger van de orde, mijmert over een vreedzame  
759 stadssamenleving zoals bijvoorbeeld het Oost-Galicische Lemberg eens  
760 was.\gdic@par}  
761  
762 \newcommand\gdictree@lxiii{Lemberg, dat multinationale en multilinguïstische  
763 Habsburgse babylon, die co-existentie van Asjkenazim, Roethenen, Polen,  
764 Duitsers, Armeniërs { door en door tolerant uit noodzaak en goede wil, laisser  
765 faire opgetuigd met een civilisatorische missie en een architectonisch mozaïek  
766 van gotiek, neoclassicisme en art deco. Nochtans werden de tijden ook  
767 toentertijd interessant en viel de stad achtereenvolgens toe aan het  
768 gerestaureerde Polen, nazi-Duitsland en de Sovjet-Unie { haar namen waren  
769 Lemberg, Lwów en Lviv, de Polen en Armeniërs waren verdreven en de Joden  
770 uitgeroeid. Hun huizen werden nu bewoond door Oekrainers; enigszins beduusd  
771 namen zij die verrukkelijke, lege stad in.\gdic@par}  
772  
773 \newcommand\gdictree@lxiiii{Lemberg werd het failliet van de  
774 vroegtwintigste-eeuwse multiculturaliteit, alleen zijn begraafplaatsen spreken  
775 nog in vele talen. Wie zullen straks de halflege flatwijken van Amsterdam,  
776 Culemborg dan wel Gouda innemen als hun bewoners zijn verjaagd door de  
777 dompteurs van de thymotische woede, wier dromen de nachtmerries van de  
778 eerste-, tweede- en derdegeneratieallochtonen zijn? Opzichtig negeren zij die  
779 wet van consciëntieus bestuur die door het taoïsme wordt gepostuleerd: regeer  
780 de staat zoals je een klein visje bakt (behoedzaam).\gdic@par}  
781  
782 % 2011, Arnon Grunberg, Zelfverminking, 63-65

783  
784 \newcommand\gdictree@lxiv{In dit dictee zal ik een gedeelte van Sigmund Freuds  
785 gedachtegoed expliqueren aan BN'ers, BV's en andere mensen die nooit ofte  
786 nimmer iets van hem hebben gelezen of die net als Nabokov en Van het Reve een  
787 diep gegronde hekel aan hem hebben. Psychoanalyticus Sigmund Freud,  
788 theoreticus van het oedipuscomplex, definieert in zijn essay 'Het onbehagen  
789 in de cultuur' uit 1930 cultuur als datgene waarmee wij onszelf en de wereld  
790 hebben geprobeerd te temmen; ook het verbod op incest is geenszins anders dan  
791 een verkeersregel voor de menselijke omgang.\gdic@par}  
792  
793 \newcommand\gdictree@lxv{Het 'verbod op de incestueuze objectkeuze', zoals Freud  
794 het accuraat formuleert, is ooit geïnitieerd om impulsief bloedvergieten te  
795 voorkomen; het gaat om seks, want zoons willen eigenlijk coiteren met hun  
796 moeder. Om dat doel te bereiken moet de zoon zijn vader, zijn concurrent,  
797 elimineren, want de geprivilegerde vader wil zijn eega niet met zijn zoons  
798 delen { choquant en egoïstisch; het incestverbod is feitelijk een poging  
799 machtsverhoudingen te reguleren. In jip-en-janneketaal: wetten waardoor  
800 conflicten kunnen worden voorkomen; het taboe op incest blijkt niet zozeer  
801 een ethische kwestie, als wel een machtsaangelegenheid en hoe daarmee om te  
802 gaan.\gdic@par}  
803  
804 \newcommand\gdictree@lxvi{Nu willen jullie uiteraard wel eens weten wat dit  
805 allemaal met cultuur te maken heeft, welnu, cultuur wordt door Freud getypeerd  
806 als een soort vader die eist dat wij onze libidineuze neigingen onbevredigd  
807 laten in ruil voor symbolische of reële liefde. Freud noemt dit  
808 'zelfverminking', en ook als wij ten huidigen dage de natiestaat in ogenschouw  
809 nemen, is er de oude ruil; de burger raakt gedomesticeerd, oftewel hij ziet af  
810 van de meeste driftbevrediging, een proces dat wordt geleid door politieke,  
811 religieuze en andere autoriteiten. Wanneer de oproerpolitie op burgers  
812 inslaat, zien wij, eerder dan het geweldsmonopolie van de staat in praktijk,  
813 enkele matig betaalde fascistoïde ambtenaren, die de gelegenheid krijgen hun  
814 driften te bevredigen.\gdic@par}  
815  
816 % 2012, Adriaan van Dis, Zijn waar wij niet zijn, 67-69  
817  
818 \newcommand\gdictree@lxvii{De dichter Charles Baudelaire die zonder  
819 kitschtrukendoos de schoonheid blasphemerde door uit modder goud te  
820 destilleren, vergeleek het leven met een ziekenhuis waarin iedere patiënt  
821 coûte que coûte een ander bed opeist. Zo wenst de een het behaaglijk comfort  
822 van een vredige twee-onder-een-kapwoningwijk, de ander de kick van een  
823 no-goarea. Wij willen zijn, waar wij niet zijn. Scheepsarts-dichter  
824 Slauerhoff, die alle wereldzeeën bevoer, werd godbetert een gedweeë  
825 dorpsdokter en jeremieerde dat op plattelandse achterafplaatsjes never nooit  
826 een laag-bij-de-grondse boerenkop werd gesneld. Ervan uitgaande dat in een  
827 a-priorikeus ook een verlies besloten zit, wik en weeg ik mij een ons. Wat  
828 wordt het? Een armeluisleven zoals monniken propageren of de verrukkelijke  
829 weelde van de nouveaux riches?\gdic@par}  
830  
831 \newcommand\gdictree@lxviii{Een megasimpel ge-sms'te mededeling of een minutieus

832 gekalligrafeerd epistel? Zie ik zelf oorgelabelde vaarzen in halfduistere  
833 ophokstallen staan, dan verlang ik stante pede naar ruziénde orang-oetangs in  
834 een orchideeënrijk regenwoud. Als ik spiksplinternieuwe suède molières of  
835 brogues moet inlopen, wil ik tegelijkertijd blootsvoets een mangrovebos in de  
836 afrotropische ecozone binnendringen. Spring-in-'t-veldleeuweriken in  
837 ruilverkavelde weiden doen mij verlangen naar de smaragdgroene valleien in  
838 Papoea waar een variëteit aan kasuarissen tussen de clangebieden  
839 weidt.\gdic@par}  
840  
841 \newcommand\gdictree@lxxi{Deze strikt solitaire loopvogel met een basstem onder  
842 de drieëntwintig hertz wordt zelfs niet door oerwoudgeluidenervaren jagers  
843 gepercipieerd, laat staan door de sinds het indonesiseringsprogramma  
844 geëxcommuniceerde missionarissen. Het extreme lokt meer dan het modale, de  
845 imperatief meer dan het ja en amen van de hofdignitaris. Dus liever  
846 hermelijn dan een livrei. Maar eenmaal geëquipeerd met een peniskoker, dan  
847 lokt de Volendammer broek. Na de Eiffeltoren de in- en intieme metrobus.  
848 Zit ik voor een weids uitzicht mezelf te goed te doen aan de subtiel  
849 gearrangeerde amuses van een vijfgangendiner, dan wens ik me een patatje met  
850 uit de snackbar om de hoek. Deep down is het ik-besef tweeërllei: zowel  
851 burgemeester als swiebertje zijn.\gdic@par}  
852  
853 % 2013, Kees van Kooten, Een przewalskipaardenmiddel, 70-72  
854  
855 \newcommand\gdictree@lxxi{Na koffie gedronken te hebben, begon het Groot Dictee.  
856 Niettegenstaande de taalcriticus Charivarius zijn macedoine ‘Is dat goed  
857 Nederlands?’, die verrukkelijke thesaurus vol linguïstische bêtises,  
858 publiceerde in 1940, zou het journaal anno hodie een raillerend exposé van  
859 onze pennenstrijd alsnog met dit piteuze zinnetje kunnen initiëren. Zulke  
860 lammenadige anastrofes vernoemde de criticaster naar zijn tante Betje, in vier  
861 postale verbiage een heel aantal zeugmata, polysyndetons en anakoloeten  
862 wiewauwde.\gdic@par}  
863  
864 \newcommand\gdictree@lxxii{‘Een heel aantal’ is de contaminatie van ‘een groot  
865 aantal’ en ‘heel veel’; vanavond irriteren wij ons aan spelfouten, mitsgaders  
866 aan menig grammaticaal quid pro quo { emendeer mij! Als men insinueert dat u  
867 heimwee heeft naar de leraar Nederlands als feniks, waarmee het zo is gegaan  
868 dat hij werkeloos achter de geraniums zit, moet u niet paranoia reageren,  
869 aangezien die accusatie een vrijwel cliché is. Het was veelbeteekend hoe elke  
870 media onwelwillig reflecteerde op de krankjorume tekst van het Koningslied,  
871 over wiens begeestering de godganse participatiemaatschappij zich  
872 streste.\gdic@par}  
873  
874 \newcommand\gdictree@lxxiii{U hoort ons inziens tot een van het gardekorps  
875 Nederlanders die menen dat de campertiaanse schrijfwijze van het adj ectief  
876 verrukkelijk { het megafonetische neologisme vurrukkulluk { als  
877 voorkeurs spelling te verkiezen had geweest. Het is niet zozeer een fetisj  
878 voor spelling als wel het tot in de finesse breidelen van grammaticale  
879 valstrikkken dat ons steeds overnieuw beschermt tegen een Babels imbroglie;  
880 mits dit verifiërende przewalskipaardenmiddel de enige wapening tegen

881 nepmailtjes concretiseert. Bijgevolg beseft u zich een pseudobancaire poging  
882 tot phishing zorgeloos te kunnen deleten dan u leest: Er is een inactieve  
883 activiteit op dit rekening plaatsgevonden. Want zodan onze zuiderburen  
884 zeggen: Menen ligt dicht bij Kortrijk maar verre van Waregem.\gdic@par}  
885  
886 % 2014, Bart Chabot, Tussen niemendalletje en blankebabybilletjesprivilege, 73-80  
887  
888 \newcommand\gdictree@lxxiii{Geef het Dictee terug aan de kijker, kopte De  
889 Telegraaf vorig jaar. Daar schrok het Dictee wel even van. De genuttigde  
890 zwezeriken lagen plotseling zwaar op de maag. Maar na een medoc te hebben  
891 gedronken, toog het Dictee alsnog welgemoed aan de slag.\gdic@par}  
892  
893 \newcommand\gdictree@lxxiv{Dames en heren thuis en in deze parlementariërsruimte,  
894 bij dezen proficiat: u hebt, onder toeziend oog van koning Willy de Tweede,  
895 nog steeds nul fouten in uw brossel!\gdic@par}  
896  
897 \newcommand\gdictree@lxxv{0, als gisteren herinner ik me het eerste Dictee: na  
898 aankomst in een havelock met andere BN'ers bij de Eerste Kamer der  
899 Staten-Generaal bekroop me het rodelopergevoel. Een halfuurtje later kwam een  
900 kokospalm voorbij, en zee-egels uit het Middellandse Zeegebied en een kasuaris  
901 en nochtans; en apensoort, apenrots en apekool: een taalkundig  
902 houtenjassenpark, en kookte ik vanbinnen want ik kende de Van Dale niet  
903 vanbuiten.\gdic@par}  
904  
905 \newcommand\gdictree@lxxvi{De oe's en a's waren niet van de lucht tijdens dat  
906 gillendekeukenmeidenvertoon van het Nederlands.\gdic@par}  
907  
908 \newcommand\gdictree@lxxvii{Sindsdien hebben we ongelooflijk veel geleerd:  
909 aanwensel, bespioneren, ge-sms't en kippenragout kennen voor ons bollebozen  
910 geen trubbel meer, en ook uitentreuren, hawaïshirt of gestrest en een  
911 rock-'n-rolllegende in goeden doen spellen wij foutloos.\gdic@par}  
912  
913 \newcommand\gdictree@lxxviii{Ooit mocht ik het Kinderdictee schrijven en  
914 vergastte de bollewangenhapsnoeten op de oeioeimachine, een perubalsepopulier  
915 en een tafa of West-Australische penseelstaartbuidelmuis; een gribbelgrabbel  
916 van woorden, alle uit de Dikke Van Dale, de toverballenautomaat van onze  
917 taal.\gdic@par}  
918  
919 \newcommand\gdictree@lxxix{Sla de Dikke willekeurig open en ontdek de  
920 geheimenissen van de brougham, een gesloten rijtuig voor twee personen  
921 getrokken door één paard; blader door die Ali Babataalschatkamer en ontdek dat  
922 een turbe een menigte is, en een turco een Noord-Afrikaanse inlandse  
923 tirailleur in Franse krijgsdienst.\gdic@par}  
924  
925 \newcommand\gdictree@lxxx{Dat was het jubileumdictee. Rest de vraag: wilt u de  
926 komende jaren meer of minder dicteeën? Het antwoord moet wel luiden: 'Meer!  
927 Meer! Meer!'\gdic@par}  
928  
929 % 2015, Lieve Joris, Lang leve het heen-en-weer, 81-86

```

930
931 \newcommand\gdictree@lxxxi{Ik was een pensionaatsmeisje met een goeiige nonkel
932 die redemptorist was en 's zondags te allen tijde een soutane droeg. In de
933 Congolese brousse praatte hij Kikongo en dronk palmwijn zo zacht als
934 leguanenhuid.\gdic@par}
935
936 \newcommand\gdictree@lxxxii{Pontificaal gezeten in mijn bomma's fauteuil, onder
937 de Byzantijnse afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in
938 haar karmozijnrode gewaad, een drupje Elixir d'Anvers op het ovale
939 bijzettafeltje, liet heeroom tijdens zijn congé sigarenrook de kamer in
940 kringelen.\gdic@par}
941
942 \newcommand\gdictree@lxxxiii{Op mijn tweeëntwintigste verliet ik dit sacrosancte,
943 breliaanse universum en verkaste naar Nederland, waar een kotelet een
944 karbonade heette, caoutchouc rubber, een froufrou een pony en een brood niet
945 grijs was maar bruin.\gdic@par}
946
947 \newcommand\gdictree@lxxxiv{In Mokum voelde ik me algauw senang. Ik leerde
948 jij-bakken pareren, linkmiegels vermijden en ervoer mijn expatriatie nooit als
949 een collocatie. Allengs maakte ik kennis met hachee, gruttenpap en
950 krentjebrij, maar ook met saté en spekkoek, en at niet alleen halal maar ook
951 koosjer.\gdic@par}
952
953 \newcommand\gdictree@lxxxv{'Wordt mijn dochter daarginds niet te astrant?',
954 weifelde mijn moeder. Ze prefereerde inmiddels dat ik Neerpelts sprak { alles
955 beter dan dat guttural Hollands. Mijn vader fulmineerde tegen het perfide
956 drugsbeleid van de noorderburen en hun promiscuitéitbevorderende seksshops,
957 maar hun eloquentie apprecieerde hij en het Groot Dictee miste hij niet één
958 keer.\gdic@par}
959
960 \newcommand\gdictree@lxxxvi{Jeminee, ben ik na al die jaren verkaasd? Vast en
961 zeker, al val ik geenszins van Scylla in Charybdis wanneer ik { om te
962 spreken met de onlangs verscheiden Drs. P { vice versa heen en weer vaar
963 tussen beide taal- en cultuurovers.\gdic@par}
964
965 % 2016, A.F.Th. van der Heijden, Glossolalie, 87-92
966
967 \newcommand\gdictree@lxxxvii{Geen kladderadatsch, maar wat een gebakkelei over
968 het Engels als academische voertaal en de virulente impact daarvan op de
969 landstaal. Hier faalt elke conciliatie middels getoost met krambamboeli.
970 Complicerende factor: de impardonnable dociliteit van de Taalunie, toch
971 gesubsidieerd om het Nederlands te protegeren, niet te abhorreren.\gdic@par}
972
973 \newcommand\gdictree@lxxxviii{Men kan ook de hyperboreeërs op het perfide Albion
974 ervan verdenken dat ze hun anorectische koloniale ambities willen
975 revitaliseren door het idioom van de overzeese buren te infiltreren. Met
976 anglicismen als boobytraps wordt alsnog een talig Angelsaksisch Gemenebest
977 gecreëerd.\gdic@par}
978

```

```

979 \newcommand\gdictree@lxxxix{De vicedecaan van de bëtafaculteit moge zonder
980 restrictie voor verengeling zijn, schrijver deses is mordicus tegen. Als de
981 Taalunie het Nederlands aan excavatie blootstelt, dan zal ik deze vijfde
982 colonne attaqueren teneinde onze prachtaal voor dysthymie te
983 behoeden.\gdic@par}
984
985 \newcommand\gdictree@xc{De voorstanders bewieroken hypocriet deze
986 internationalisering, onderwyl subcutaan blakend van commercialiteit. Het
987 resultaat is hooguit een hybridisch Dunglish { glossolalie zonder zweem van
988 religieuze extase.\gdic@par}
989
990 \newcommand\gdictree@xcii{Mijn gasteren zullen hierna wel een Groot Dictee in
991 tot lingua franca geüpgraded steenkolenengels bestellen, riskerend dat
992 tegenstanders van fossiele brandstoffen voor de Eerste Kamer komen
993 demonstreren ten faveure van windturbines en fotovoltaïsche cellen.\gdic@par}
994
995 \newcommand\gdictree@xciii{Onze gevioleerde moerstaal kan nog qaly's winnen via
996 een didactisch angehauchte opiniepeiler die alle korte ei's door lange wil
997 remplaceken, daarmee zelf enigmatisch metamorfoserend tot stuttende pijler van
998 een mening. Aldus kan ten langen leste de te steile helling naar een
999 uitgebeende nationale stijl geslecht worden.\gdic@par}
1000
1001 % 2018, Wim Daniëls, Een klimaatmaat, 93-100
1002
1003 \newcommand\gdictree@xciv{2018 is nog niet ten einde, maar gaat, wat er tot eind
1004 december ook gebeurt, sowieso diverse weerrecords breken.\gdic@par}
1005
1006 \newcommand\gdictree@xcv{Er was deze zomer een hittegolf die lokaal naar
1007 verluidt 29 dagen aanhield, een on-Nederlandse toestand, en in juni werd 's
1008 nachts op de Veluwse vliegbasis Deelen, vlak bij Arnhem, een nachtrecord
1009 gemeten van 24,4 graden Celsius; zo'n temperatuur houdt je wakker, was de
1010 veelgehoorde klacht.\gdic@par}
1011
1012 \newcommand\gdictree@xcvi{Uit de meteorologische trukendoos kwamen in juli tezamen
1013 circa 314 zonuren tevoorschijn, waartegenover een schamele 10 millimeter
1014 neerslag stond; de minuscule aardappels van dit jaar zijn er de wrange
1015 souvenirtjes van.\gdic@par}
1016
1017 \newcommand\gdictree@xcvii{Sommigen ervaren de toegenomen warmte als een
1018 cadeautje, en gaan ervan uit dat er te zijner tijd met Kerstmis al krokussen
1019 en lente-uitjes zullen zijn en dat carnaval enigszins subtropisch
1020 wordt.\gdic@par}
1021
1022 \newcommand\gdictree@lxcviii{Anderen voorzien een flinke toename van het aantal
1023 coderoodwaarschuwingen, waarvan de betekenis meestal is: hoed u voor het weer;
1024 ze vrezen voor een klimaatdebacle, een sterk vergrote kans op catastrofes, met
1025 bijvoorbeeld tekortschietende dijken als het langdurig gehoosd
1026 heeft.\gdic@par}
1027

```

```

1028 \newcommand\gdictree@xcviii{Een ongeruste weerhobbyist heeft onlangs op een
1029   A4'tje voor me uitgetekend, en ik geloof niet dat het nattevingerwerk was, wat
1030   er van de polen over zal blijven als de opwarming van de aarde doorgaat; en
1031   met die polen bedoelde hij niet de Polen die velen van ons kennen van hun
1032   schilder- en stukadoorwerk.\gdic@par}
1033
1034 \newcommand\gdictree@xcix{Iets van het Middellandse Zeeklimaat mag wat mij
1035   betreft gerust hiernaartoe komen, maar ik hoop toch ook nog weleens 'It giet
1036   oan' vanuit Friesland te mogen horen, waar ze naast het skûtsjesilen en het
1037   fierljeppen graag ook de Elfstedentocht in ere willen houden.\gdic@par}
1038
1039 \newcommand\gdictree@c{We lijken nochtans alleen nog ooit en masse naar
1040   Leeuwarden te kunnen afreizen voor het alom geprezen natuurijsfestijn als we
1041   beseffen dat het klimaat, in dit specifieke geval Koning Winter, ons alleen
1042   ter wille kan zijn als wij van onze kant het klimaat tegemoetkomen door een
1043   goede maat van het klimaat te worden, een klimaatmaat.\gdic@par}
1044
1045 % 2019, Wim Daniëls, Boeren, burgers en buitenlui, 101-110
1046
1047 \newcommand\gdictree@ci{'Het móét me van het hart: we worden beschimpt en
1048   geschandaliseerd, terwijl we nota bene 's lands belangrijkste
1049   maaltijdbezorgers zijn', zei een boer uit een Zuidoost-Noord-Brabants dorp
1050   geagiteerd tegen me.\gdic@par}
1051
1052 \newcommand\gdictree@cii{'Daarenboven hebben we een kolossale bijdrage geleverd
1053   aan het Nederlandse vocabulaire', brieste hij voort.\gdic@par}
1054
1055 \newcommand\gdictree@ciii{Inderdaad zijn duizend-en-een woorden dankzij de
1056   boerenstand in de Nederlandse taal terechtgekomen, bijvoorbeeld: tractor,
1057   boerenperziken, gewasbesproeiing, vollegrondteelt, rood- en zwartbont en
1058   mond-en-klauwzeer.\gdic@par}
1059
1060 \newcommand\gdictree@civ{Daarbovenop heb je tientallen boerenzegswijzen,
1061   waaronder 'op z'n janboerenfluitjes' in de betekenis 'langzaamaan, rustig
1062   aan', en 'de boer zijn hemd' voor het vel op gekookte melk, dat sommige
1063   warmmemelkdrinkers zo fraai over de balustrade van hun melkmok weten te
1064   draperen.\gdic@par}
1065
1066 \newcommand\gdictree@cv{Velen wijzen heden ten dage naar de boeren als degenen
1067   door wie de biodiversiteit teloorgaat en ook als de ultieme stankverspreiders,
1068   terwijl er geen punt wordt gemaakt van dreumesen die ongegeneerd hun
1069   wegwerpluiers volpoepen, noch van notoire schetenlaters en evenmin van
1070   goedgekapté jongeren en bejaarden met hun verstikkende
1071   eau-de-colognegeur.\gdic@par}
1072
1073 \newcommand\gdictree@cv{i{Het is wrang dat een beroepsgroep die dagelijks
1074   tafeltje-dek-je mogelijk maakt zo verguisd wordt, terwijl we allemaal
1075   tijdenlang boer zijn geweest toen we van jagers-verzamelaars evolueerden in
1076   landbouwers met een huisje-boompje-beestje-ideaal.\gdic@par}}

```

```

1077
1078 \newcommand\gdictree@cvii{Anderzijds valt niet te loochenen dat anno nu vooral de
1079   intensieve veehouderij, al dan niet in de vorm van bio-industrie, het milieu
1080   schade berokkent.\gdic@par}
1081
1082 \newcommand\gdictree@cviii{Maar toch: hoedt u zich voor al te veel gejermieer
1083   over boeren.\gdic@par}
1084
1085 \newcommand\gdictree@cix{Wij allen zorgen voor milieuschade, als carnivoor,
1086   automobilist, motorrijder, vliegende globetrotter, afsteker van vuurwerk op
1087   oudjaarsavond en in de nieuwjaarsnacht, enzovoort.\gdic@par}
1088
1089 \newcommand\gdictree@cx{Om de milieuproblemen het hoofd te bieden, moeten we
1090   gezamenlijk onze verantwoordelijkheid nemen en vooral één ding doen: ons
1091   boerenverstand gebruiken.\gdic@par}
1092
1093 % 2020, Wim Daniëls, Wat ons bezighoudt, 111-118
1094
1095 \newcommand\gdictree@cxii{We waren vertrouwd met de veelvoorkomende influenza, de
1096   seizoensgriep, die soms ook als een razende tekeergaat, en we hebben gehuiverd
1097   bij de verhalen over de Spaanse griep uit 1918 en andere ontwrichtende
1098   pandemieën.\gdic@par}
1099
1100 \newcommand\gdictree@cxii{Maar dat we nog eens beziggehouden en gemangeld zouden
1101   worden door een wijdverbreed nieuw virus, dat met zijn klauwen de longen heel
1102   boud een watjekouw kan geven, nou, dat viel ons rauw op het dak.\gdic@par}
1103
1104 \newcommand\gdictree@cxiii{Corona was onder meer al bekend als een Mexicaans
1105   biermerk en als een chique, exotische vrouwennaam, maar sinds carnaval is in
1106   bed liggen met corona nochtans een heel ander verhaal als je de ziekte
1107   bedoelt.\gdic@par}
1108
1109 \newcommand\gdictree@cxiv{De wrede en vaak genadeloze virusziekte, waarvoor
1110   hopelijk rap een vaccin komt, heeft veel leed berokkend en kastijdt de wereld
1111   nog altijd openlijk.\gdic@par}
1112
1113 \newcommand\gdictree@cxv{Ik vind het daarom ook onbetrouwbaar om te zeggen dat
1114   COVID-19 ons vocabulaire verrijkt heeft met honderden nieuwvormingen; ik houd
1115   het liever neutraal: er zijn veel nieuwe woorden aangeslibd.\gdic@par}
1116
1117 \newcommand\gdictree@cxvi{Ik noem er enkele: lockdownparty's, quarantainekilo's,
1118   bierviltjesvirologie, vouchervakantie, hand-op-handcontact, ontwijkstress,
1119   raamvisites, anderhalvemetersamenleving en balkonnade.\gdic@par}
1120
1121 \newcommand\gdictree@cxvii{Dat laatste woord is misschien toch wel een
1122   verrijking, evenals Irma-effect, de verrassend sterk toegenomen interesse in
1123   de gebarentaal dankzij gebarentolk Irma Sluis, die bij de persconferenties
1124   hamsteren uitbeeldde als was ze een Oscarwaardige Hollywoodster in een
1125   horrorscène.\gdic@par}

```

```

1126
1127 \newcommand\gdictree@cxviii{Tot nu toe heeft elke pandemie godzijdank op een
1128 zeker moment gecapituleerd, het loodje gelegd, de pijp aan Maarten gegeven
1129 oftewel hou doe gezegd, en het is daarom dat ik ten slotte zeg: heb geduld,
1130 beidt uw tijd.\gdic@par}
1131
1132 % 2021, Wim Daniëls, Vaccinatiefascinatie, 119-126
1133
1134 \newcommand\gdictree@cxix{Door de maandenlange tumultueuze vaccinatierace, waarin
1135 prik na prik is gezet { de grand prix op het circuit in Zandvoort, waar ook
1136 flink geracet werd, uiteraard niet meegeteld { mag je ervan uitgaan dat 2021
1137 als coronavaccinatiejaar in de annalen terechtkomt.\gdic@par}
1138
1139 \newcommand\gdictree@cxx{6 januari startte Nederland met vaccineren, op de dag
1140 van de gewelddadige inbezitneming van het Capitool in Washington door
1141 trumpisten, een actie die door sommigen getypeerd werd als een middeleeuwse
1142 veldslag.\gdic@par}
1143
1144 \newcommand\gdictree@cxxi{Daarin is de vaccinatiecampagne godzijdank niet
1145 ontaard, maar ze is wel gekruid om niet te zeggen gepeperd verlopen, soms met
1146 scheldkanonnades over en weer tussen vaxers en antivaxers.\gdic@par}
1147
1148 \newcommand\gdictree@cxxii{Sommige zelfverklaarde immunologen vergastten hun
1149 Twittervolgers, Facebookvrienden, tantes en ooms de voorbije maanden op
1150 gloedjenieuwe theorieën over virussen en bacteriën.\gdic@par}
1151
1152 \newcommand\gdictree@cxxiii{Uit een blijmoediger vaatje tapte een aimable
1153 kloosterzuster die ik 's ochtends een keer ontmoette in de buurt van
1154 's-Hertogenbosch tijdens een wandeling onder een wolkeloze hemel op een
1155 glooiing van een zandweg met een weids uitzicht over weidevelden en haar
1156 abdij.\gdic@par}
1157
1158 \newcommand\gdictree@cxxiv{Ze noemde zichzelf droogkomisch een non-vaxter, die
1159 zich had laten inenten bij een van de nabijgelegen Noord-Brabantse GGD's waar,
1160 zo voegde ze eraan toe, non-stop ingeënt werd.\gdic@par}
1161
1162 \newcommand\gdictree@cxxv{Onze gedachtewisseling inzake vaccinatie gaf ze extra
1163 cachet met een poézieregel van de 19e-eeuwse predikant-poëet De Génestet, die
1164 op 31-jarige leeftijd overleed aan tuberculose, een infectieziekte, bacterieel
1165 van aard, die wereldwijd nog altijd huishoudt.\gdic@par}
1166
1167 \newcommand\gdictree@cxxvi{Ik vind, zei ze ootmoedig, wat hij vindt en wellicht
1168 vind jij dat ook: de kunst is om met een milde lach alsof je niet strijdt, te
1169 strijden.\gdic@par}
1170
1171 % 2022, Wim Daniëls, Groningen is zó, 127-135
1172
1173 \newcommand\gdictree@cxxvii{De vergelijking zij mij vergeven, maar seismologisch
1174 gezien heeft dit dictee een kracht van drie op de schaal van Richter, waarbij

```

```

1175 het epicentrum zich bij zin vier bevindt.\gdic@par}
1176
1177 \newcommand\gdictree@cxxviii{Groningen is nu voor velen jammer genoeg synoniem
1178 met aardbevingen, terwijl ik me nog levendig herinner hoe mijn fameuze
1179 juffrouw Van Leuken ons, naïeve lagereschoolleerlingen, apetrots meldde dat er
1180 in Slochteren een immense gasbel was aangeboord; we vierden het met gazeuse en
1181 mariabiscuitjes.\gdic@par}
1182
1183 \newcommand\gdictree@cxxix{Haastje-repje werd Slochteren toegevoegd aan het
1184 schoolrepertoire van Nederlandse wapenfeiten, waarin Groningen sowieso al
1185 glorieerde; schud mij uit mijn slaap wakker en ik schud het nog zo uit mijn
1186 pyjamamouw: Hoogezand-Sappemeer, strokarton en aardappelmeel.\gdic@par}
1187
1188 \newcommand\gdictree@cxxxi{Inmiddels zijn de vermelde plaatsen samen met
1189 drieëntwintig andere via politiek knip-en-plakwerk opgegaan in de
1190 fusiegemeente Midden-Groningen, zoals tig Nederlandse dorpen zonder gêne
1191 opgeofferd zijn aan de dikwijls met veel bombarie gepromote
1192 schaalvergrotting.\gdic@par}
1193
1194 \newcommand\gdictree@cxxxi{Maar Groningen dus, Noordoost-Nederland, met in Ter
1195 Apel ook de veelbesproken asiellocatie, is veel meer dan de gasgerelateerde
1196 bevingen, die velen van angst bevingen en waarvan de schadeafhandeling danig
1197 getraineerd is.\gdic@par}
1198
1199 \newcommand\gdictree@cxxxi{Hartstikke mooi zijn bijvoorbeeld de wierden,
1200 kunstmatige plateaus van verschillende niveaus, waarvan de oudste dateren uit
1201 de ijzertijd.\gdic@par}
1202
1203 \newcommand\gdictree@cxxxi{En neem de authentieke zestiende-eeuwse vesting
1204 Bourtange met haar kasseienachtige plaveisel, waar ik ooit ineen gevouwen in
1205 een motorzijspan mijn ribbenkast heb gekneusd.\gdic@par}
1206
1207 \newcommand\gdictree@cxxxiv{En er is meer, waaronder de botanische tuin in Haren,
1208 met zijn flamboyante orchideeën, vleesetende zonnedaau en veelsoortige
1209 paddenstoelen, die onder bosschages omhoogschielen.\gdic@par}
1210
1211 \newcommand\gdictree@cxxv{Er gaat werkelijk, zoals de slogan luidt, niets boven
1212 Groningen of tenminste niet veel, maar het gas dat eronder zit, houd het
1213 daar.\gdic@par}
1214
1215 % 2023, Wim Daniëls, Vooruit met de geit!, 136-143
1216
1217 \newcommand\gdictree@cxxvi{Het dicteeircus is in Arnhem neergestreken, de stad
1218 van de trolleybus en de honderdtien jaar oude zoo, waar cheeta's zich thuis
1219 voelen, wallaby's in de rondte springen en zee-egels en zeeanemonen het
1220 koraalrifaquarium verrijken, maar waar geiten naar verluidt ontbreken;
1221 desalniettemin is de leuze van dit dictee: vooruit met de geit!\gdic@par}
1222
1223 \newcommand\gdictree@cxxvii{Geen geblèr meer voor de bühne, maar hortsik,

```

```

1224 ertegenaan, want nu het electoraat zich in de stembureaus in groten getale
1225 heeft uitgesproken, het stof van de Tweede Kamerverkiezingen is neergedaald en
1226 de verkiezingsleuzen worden weggeschrobd, moet er als de wiedeweerga geregeerd
1227 gaan worden.\gdic@par}
1228
1229 \newcommand\gdictree@cxxviii{Want heremijntijd, sinds het vierde kabinet-Rutte
1230 demissionair werd, was regeren niet bepaald vooruitzien en leek de
1231 vooruit-met-de-geitmentaliteit faliekant teloorgegaan.\gdic@par}
1232
1233 \newcommand\gdictree@cxxix{Een langetermijnplanning ontbrak sowieso, het
1234 accorderen van een spitsheffing bij de NS daargelaten, iets waarmee de meeste
1235 Tweede Kamerleden overigens niet akkoord zijn gegaan, waardoor het afwachten
1236 is wat er met die drukketrein toeslag gebeurt.\gdic@par}
1237
1238 \newcommand\gdictree@cxl{Het oude gezag is nu evenwel vaarwelgezegd en de beslist
1239 gretige aspirant-bestuurders moeten aan de bak en ervoor zorgen dat Jan en
1240 alleman ervan op aan kan dat aan eenieder wordt gedacht.\gdic@par}
1241
1242 \newcommand\gdictree@cxli{Tegelijkertijd moeten wij onszelf er niet met een
1243 jantje-van-leiden van afmaken, niet continu ‘ammehoela’ roepen, niet volstaan
1244 met gejermieer of in- en intevreden achteroverleunen als we onze mening
1245 onomfloerst getwitterd of ge-x’t hebben.\gdic@par}
1246
1247 \newcommand\gdictree@cxlii{Zo veel mogelijk gezamenlijk en betrouwbaar optrekken
1248 moet nu namelijk het credo zijn, vind ik en vindt hopelijk menigeen.\gdic@par}
1249
1250 \newcommand\gdictree@cxliii{Als ons dat lukt, weet ik een te zijner tijd
1251 welverdiende traktatie: delicieuse, ovale, hardgebakken gistdeegkoekjes,
1252 bestrooid met grove suiker, die bekendstaan onder de naam Arnhemse
1253 meisjes.\gdic@par}
1254
1255 % 2024, Wim Daniëls, Rotterdam, 144-150
1256
1257 \newcommand\gdictree@cxliv{Zelfs als het wolkeloos is, wordt er nergens in de
1258 Lage Landen zozeer aan de wolken gekrabbd als in Rotterdam, met nog een
1259 prestigieuze toren in wording die na voltooiing naar verluidt tot wel
1260 tweehonderdvijfenzeventig meter reikt.\gdic@par}
1261
1262 \newcommand\gdictree@cxlv{Maar het is niet die on-Nederlandse skyline van bijkans
1263 Babylonische proporties waaraan ik stante pede denk als het over de Maasstad
1264 gaat.\gdic@par}
1265
1266 \newcommand\gdictree@cxlvii{Ook de gracieus dribbelende linksbuiten van Feyenoord,
1267 de boksende goudenmedaillewinnaar op de Olympische Spelen, de roemruchte
1268 nachtburgemeester annex poëet en de veelgeprezen net vertrokken
1269 oud-burgemeester dienen zich niet allereerst aan.\gdic@par}
1270
1271 \newcommand\gdictree@cxlviii{En het zij mij hopelijk vergeven dat ik Rotterdam ook
1272 niet een-twee-drie associeer met een niet-lullen-maar-poetsenmentaliteit, noch

```

```
1273 met het gedachtegoed van de augustijner kanunnik Erasmus, ook al ben ik het  
1274 hartstikke eens met diens uitspraak dat wie niet dartelt slechts een korte  
1275 jeugd beleeft.\gdic@par}  
1276  
1277 \newcommand\gdictree@cxlviii{Nee, wat me direct te binnen schiet is iets anders,  
1278 omdat ik als blij gestemd jarenzestigjochie uit een Zuidoost-Noord-Brabants  
1279 dorp met een excentrieke oudoom in zijn middenklassenautootje, de mythische  
1280 trutteneschudder met jarretelaandrijving, mee mocht naar een negentiende-eeuwse  
1281 dierentuin.\gdic@par}  
1282  
1283 \newcommand\gdictree@cxlix{Als toegewid Vlaamsereuzenhouder kon ik er  
1284 kennismaken met exotische dieren en lachte ik me er een kriek toen ik iemand  
1285 over de imposante rinoceros hoorde zeggen: 'Kijk die zinksnijder op zijn  
1286 kneiter!', een uitspraak die mijn oom nadien elk jaar te berde bracht zodra  
1287 hij de mijter op het hoofd van Sinterklaas ontwaarde.\gdic@par}  
1288  
1289 \newcommand\gdictree@cl{Blijdorp dus, waar hemelbestormende wolkenkrabbers  
1290 vlakbij zijn, maar waar je desalniettemin nog altijd vlak bij de natuur bent,  
1291 werd voor mij synoniem met Rotterdam.\gdic@par}  
1292  
1293 </package>
```